

Financialisering versus reële economie

Werknemers als restpost?

Arnoud W.A. Boot

Universiteit van Amsterdam

De Burcht, 7 februari 2023

Financialisering...

“...financialization means the increasing role of financial motives, financial markets, financial actors and financial institutions in the operation of the domestic and international economies.”

Gerald A. Epstein, 2005

Sociaal-maatschappelijke uitwassen

A meme stock refers to the shares of a company that have gained *viral popularity* due to heightened social sentiment. This social sentiment is usually heightened due to online and *social media* platforms.

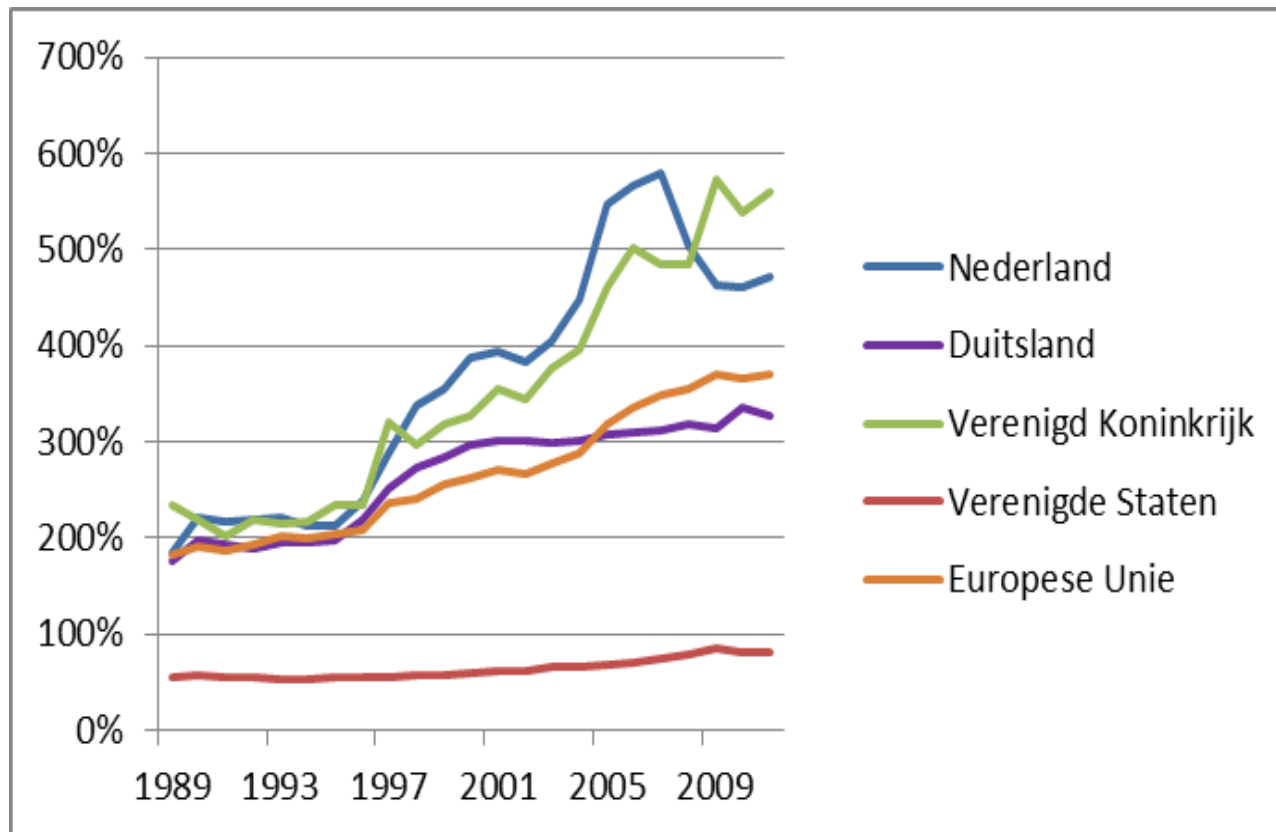

Crypto crash:
market volatility is
testing investor will

Financiële sector werd groei industrie

Bank balans als percentage van BBP

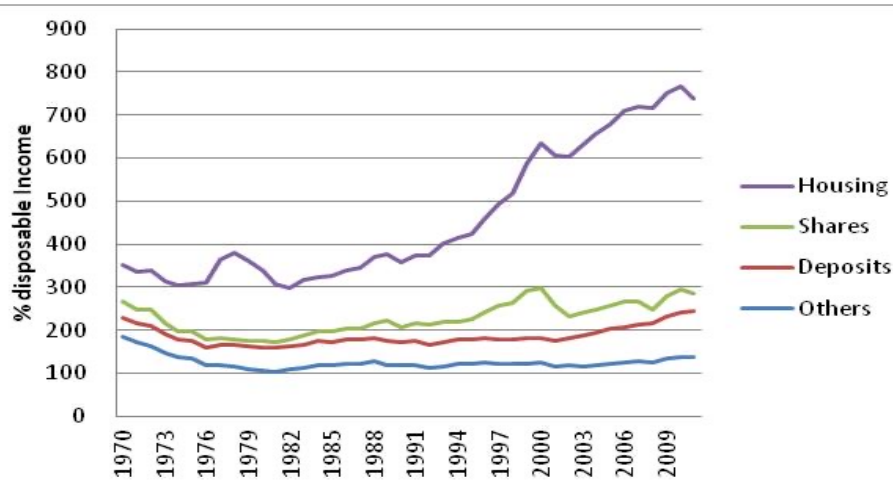

Belangrijke Nederlandse studies

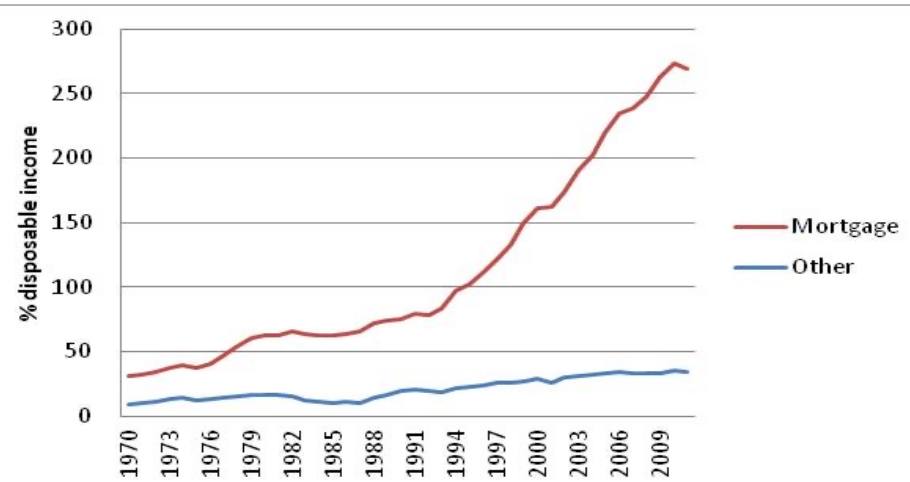

Financiële afhankelijkheid...

Assets

Debts

Source: CPB (2012)

Volatiele Nederlandse economie

RAPPORT | April 2013

SIER

Nederlandse economie in
stabiel vaarwater

Een macro-economische verkenning

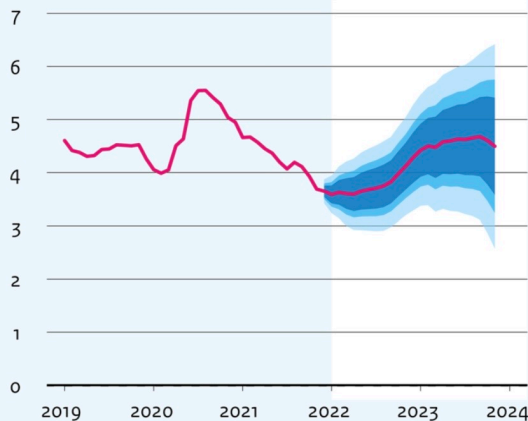

SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD

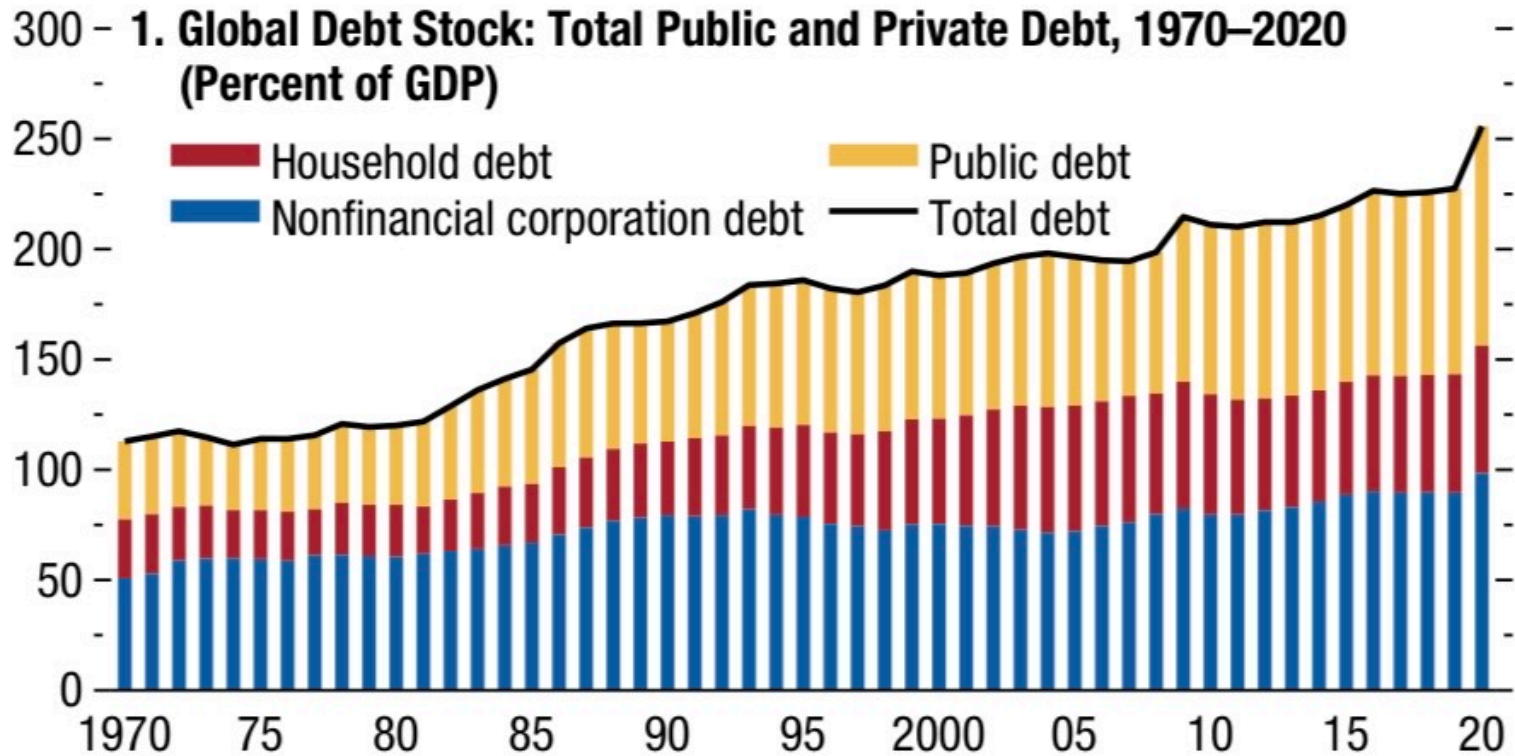
Werkloosheid (%)

% van beroepsbevolking

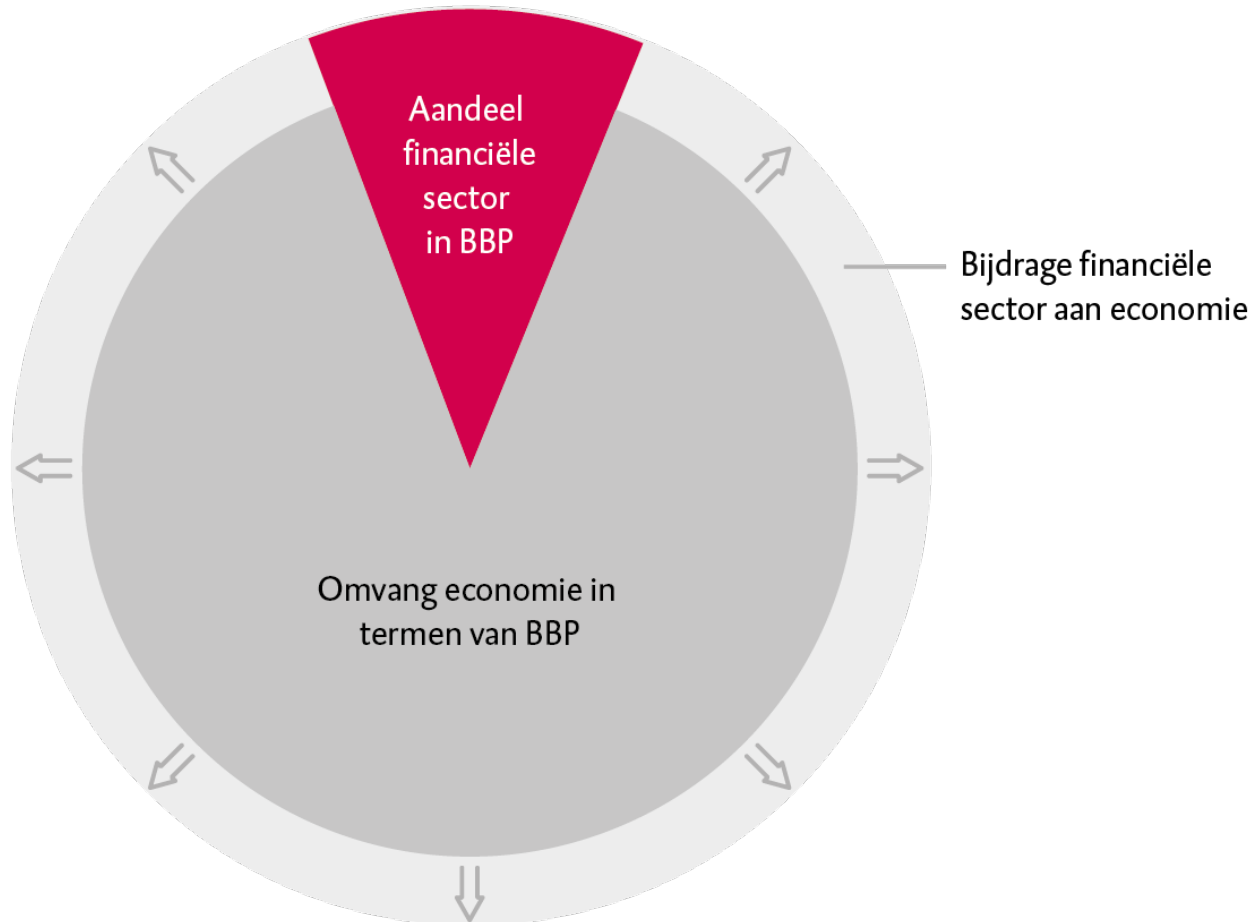

IMF – World Economic Outlook, April 2022

Schulden zijn verslavend?

Financiële sector speelt belangrijke rol in de economie

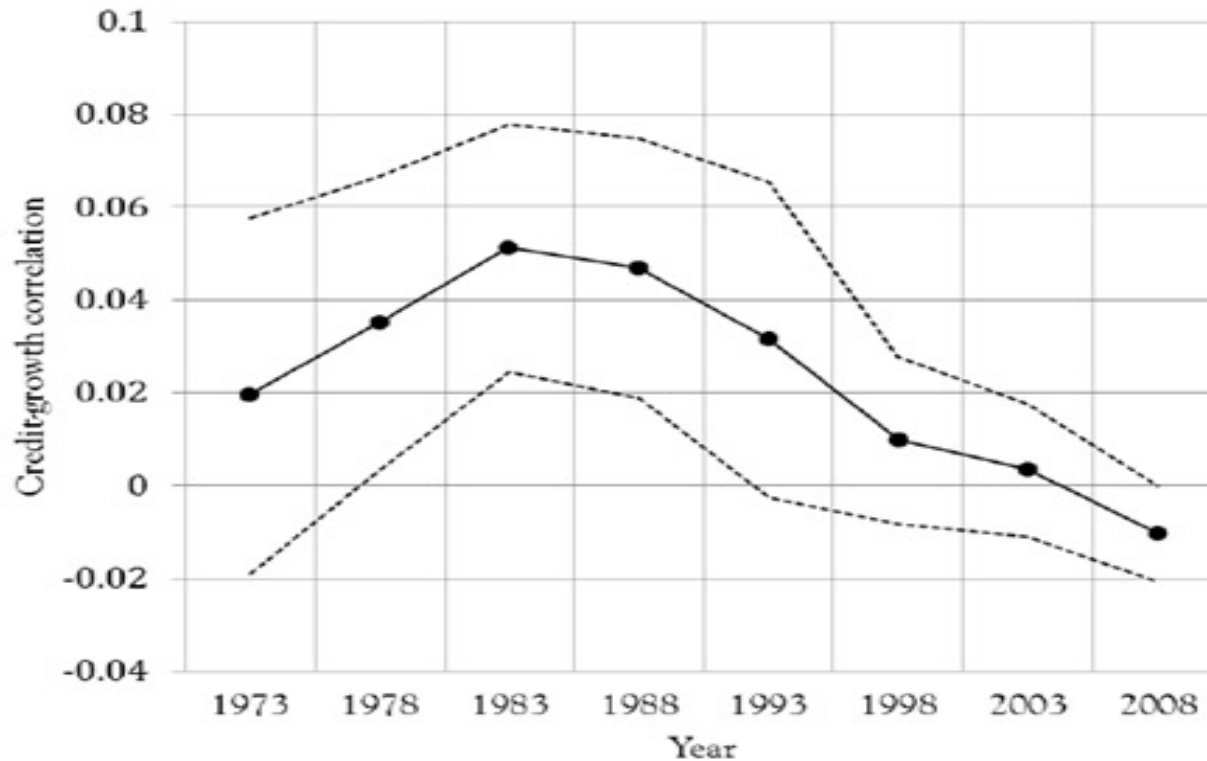
Blind vertrouwen in finance...

“The increasing sophistication and depth of financial markets promote economic growth by allocating capital where it can be most productive”

(Bernanke, 2007).

... verklaart deregulering van de financiële sector, maar ook globalisering (vrij verkeer van kapitaal, etc.)

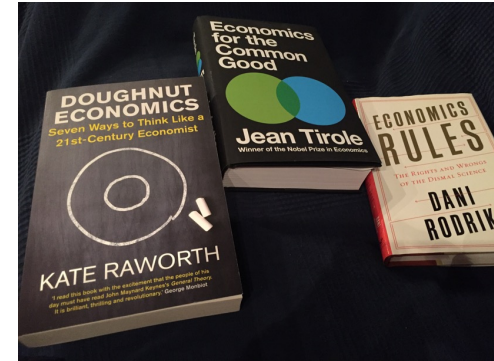
Correlation between credit growth and economic growth

Now: the broader issues associated with finance!

Financial markets are

- Fast, transaction oriented
- Moving up and down, subject to fads
- Short-term oriented?
- Very much dominating the conversation, and with it, the behavior of firms and society...

Verslaving aan het
meetbare en zichtbare

Focus op vermogenstitels

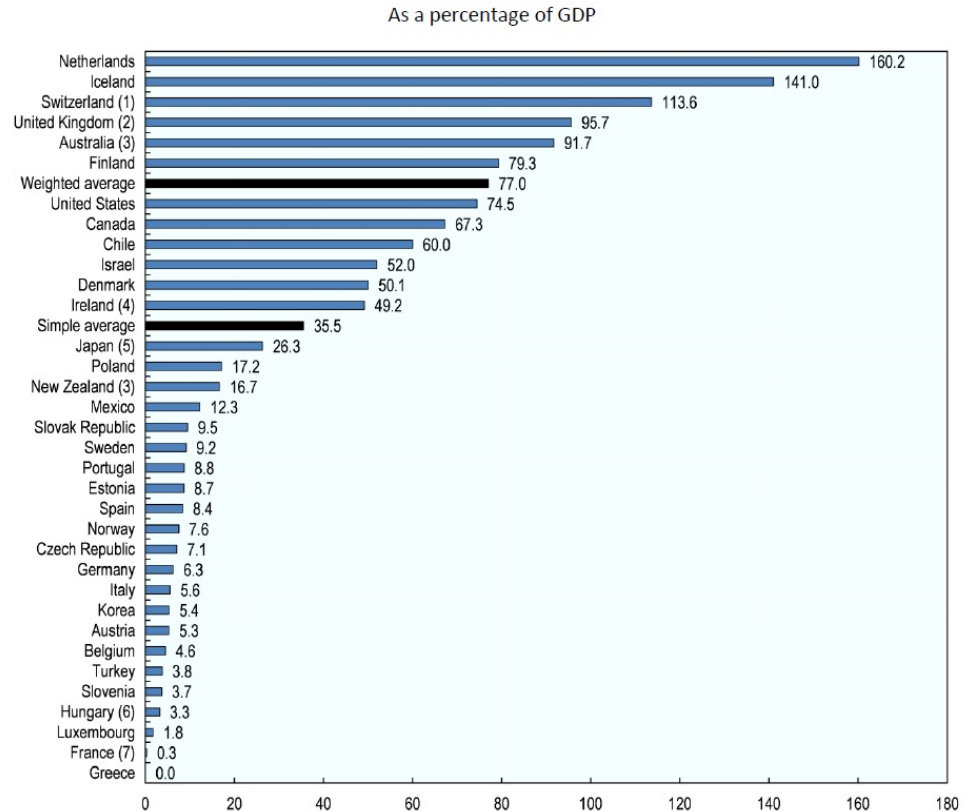
- Sturen op rendement op vermogenstitels, aandelen bijvoorbeeld
- Rendementsdenken op vermogenstitels haalt '**slack**' uit het reële systeem
 - Scherper aan de windvaren in goede tijden
 - Risico's worden dan onderschat...
- Oriëntatie op financiële vermogens leidt tot '**rent seeking**' → behouden en vergroten van vermogens... [beleggen i.p.v. investeren]

Olympisch kampioen pensioenen?

Nederland voor zesde (?) keer Europees kampioen korfbal

Importance of pension funds relative to the size of the economy in selected OECD countries, 2012

Source: OECD Global Pension Statistics.

Macro realiteit

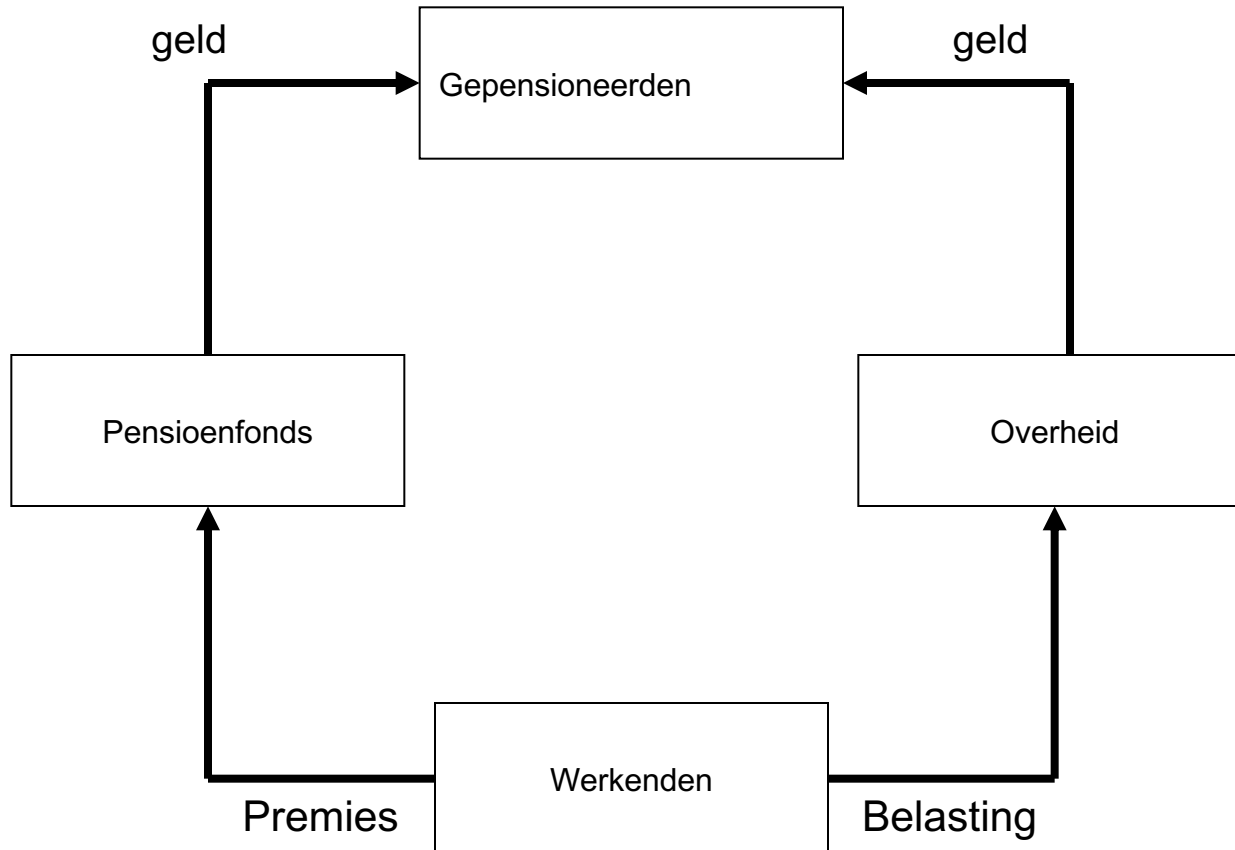
Is de pot met geld belangrijk?

- Wij (NL) hebben die: door kapitaaldekking i.p.v. omslagstelsel...

Maar.. met pensioen gaan bestaat bij gratie van de werkenden...

- Er moeten genoeg werkenden zijn per gepensioneerde!
- En verder is pensioen afhankelijk van de (toekomstige) verdien capaciteit van de economie

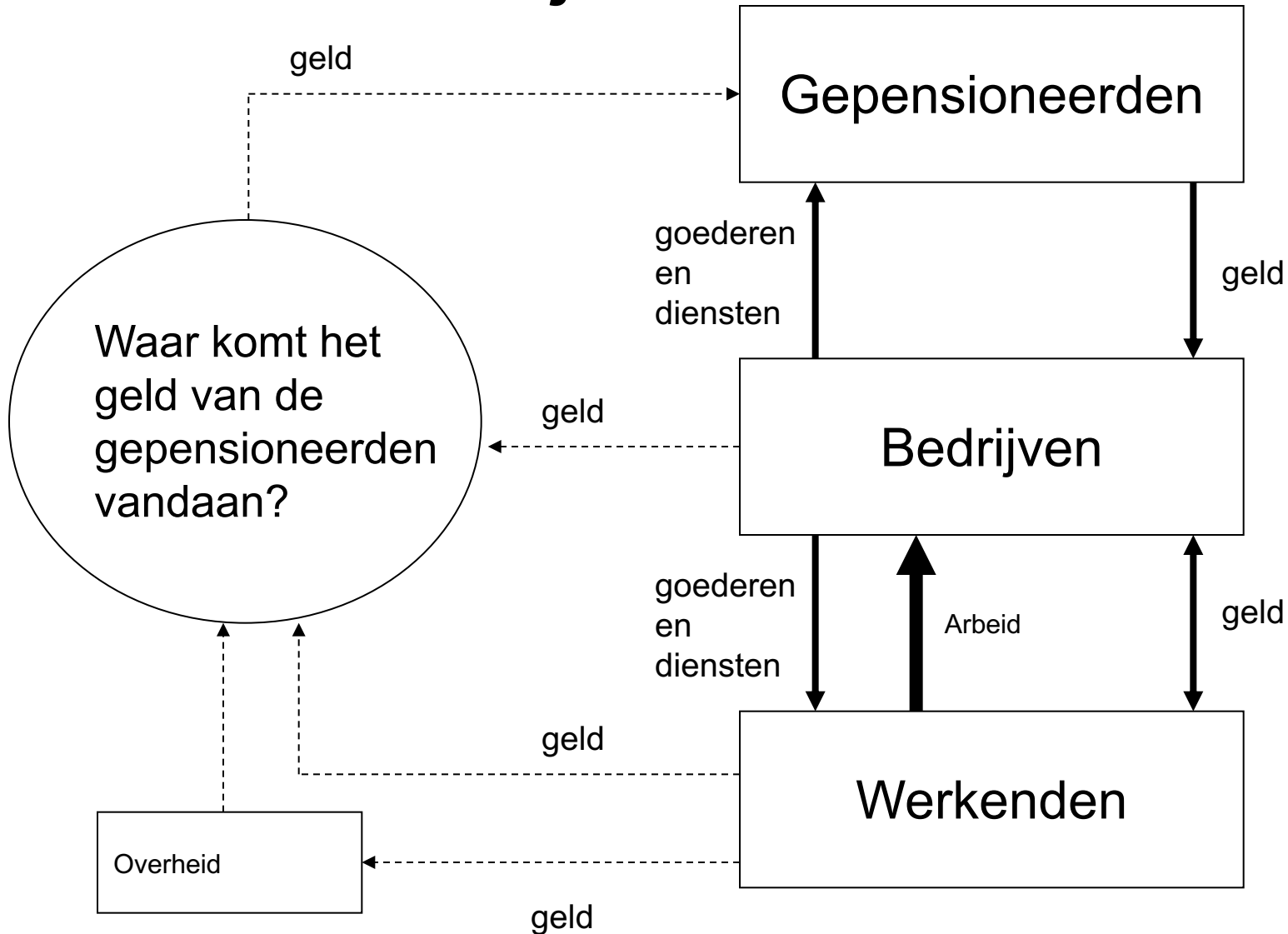
Virtuele werkelijkheid

**KAPITAALDEKKING
STELSEL**

**OMSLAG
STELSEL**

Echte werkelijkheid

Terug naar een leidende rol voor de reële economie...

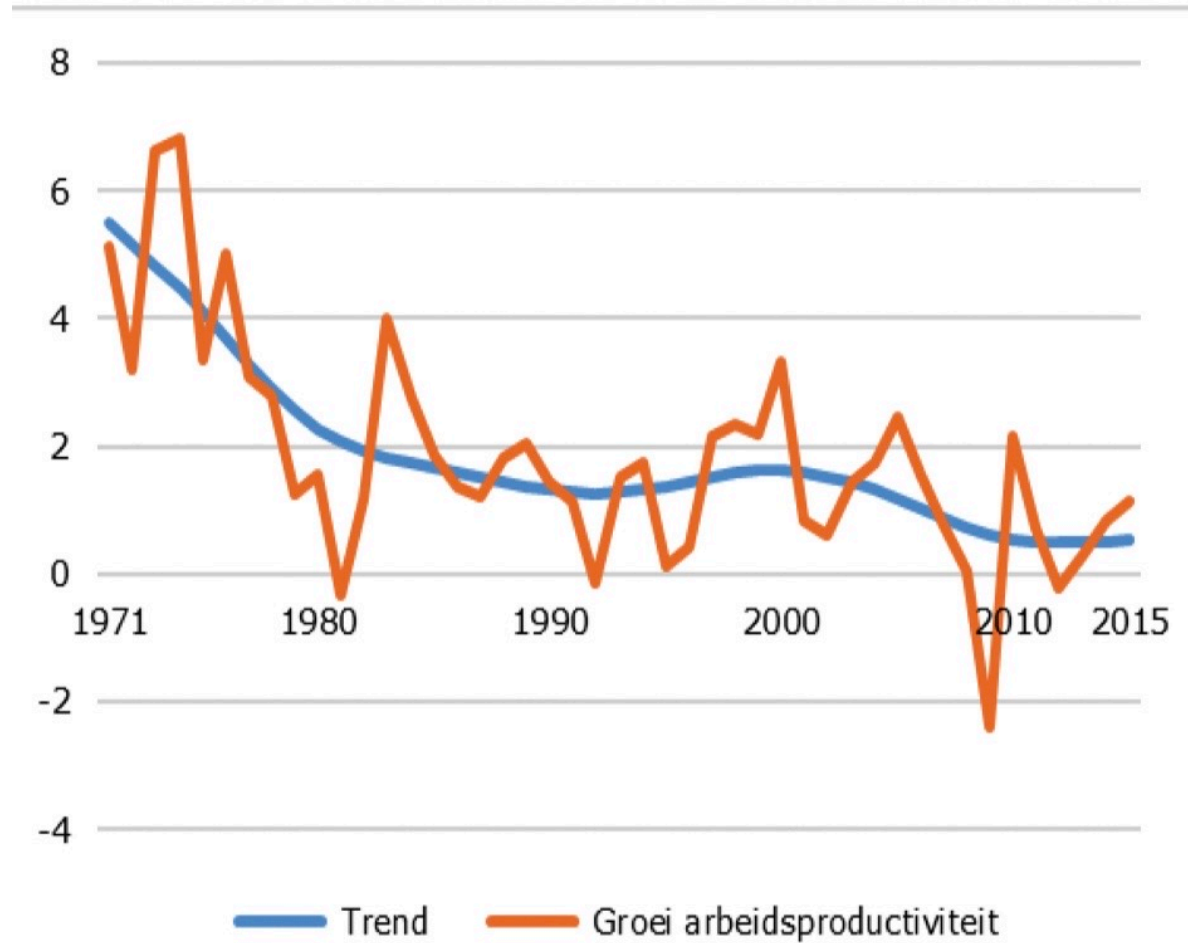
- Langere termijn horizon centraal...
- Pensioen bij gratie van de werkenden
- En uiteindelijk bepaalt de verdien capaciteit van de economie de kwaliteit van het pensioen

Productiviteitsgroei onder druk..

Fameuze
uitspraak:

“Computer age is everywhere except in the productivity statistics...”

En factor arbeid dan?

Groei finance, rent seeking en gebrek aan 'slack' zetten factor arbeid onder druk

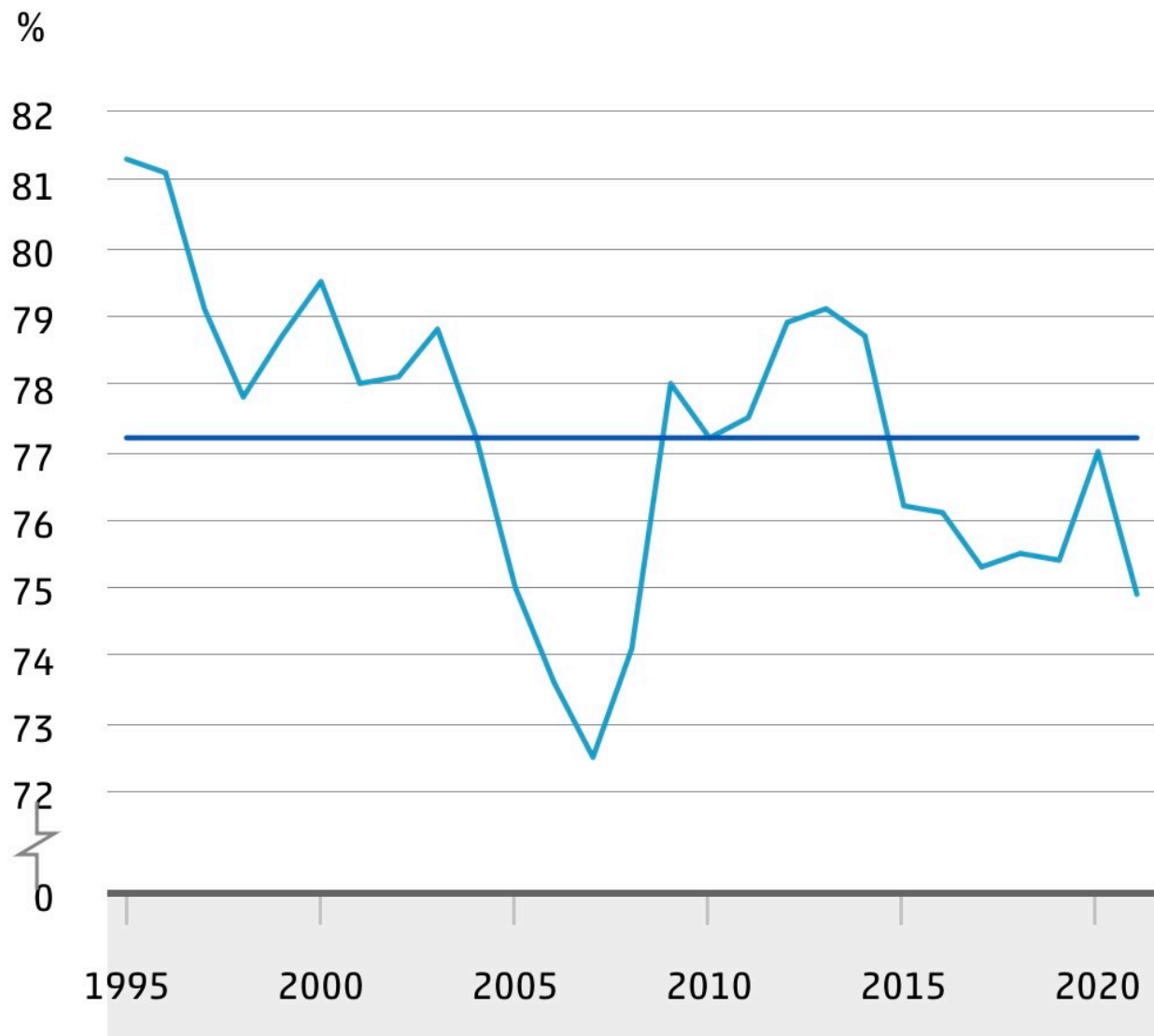
- Korte termijn oriëntatie
- Wispelturigheid
- Hoge schulden bij consumenten
- Etc.

Financiële focus maakt economie te transactioneel

- Doorgeschoten flexibilisering van de arbeidsmarkt (zie analyse Borstlap, WRR, etc.) is hiervan een voorbeeld
- Maar geldt ook voor investeren vs beleggen: investeren vraagt relatie, beleggen niet...

Kan het ook verloop van AIQ verklaren?

Arbeidsinkomensquote (aiq) marktsector

ChatGPT: what will be the effect of financialization on labor in the next 10 years?

- The effect of financialization on labor in the next 10 years is uncertain and depends on various factors such as economic conditions, government policies, and technological advancements

ChatGPT: what will be the effect of financialization on labor in the next 10 years

- The effect of financialization on labor in the next 10 years is uncertain and depends on various factors such as economic conditions, government policies, and technological advancements
- [...] On the one hand, financialization can lead to increased investment in companies and the creation of new job opportunities. On the other hand, financialization can also lead to job cuts, wage stagnation, and the decline of workers' bargaining power, as companies prioritize short-term financial returns over long-term stability and investment in their workforce

Maatschappelijke cultuur

- Veel van wat wij doen zit in onze 'genen'
 - Veel sparen... heilzaam pensioensysteem
 - Lage lonen mits redelijk gelijk
 - Prudente overheidsbegroting
- Met als consequentie
 - Overspannen arbeidsmarkt
 - Overschotten naar buitenland

Oplossingen...

- We sparen te veel..
- We belasten vermogen te weinig
- Meer vastigheden, ‘ankers’ nodig...

Vraagstuk meer fundamenteel

De centrifugale krachten van het huidige kapitalisme worden onvoldoende in bedwang gehouden door politieke, maatschappelijke of culturele tegenkrachten

